

door **Brend VANTOURNHOUT**

4. De Naoorlogse periode.

4.1. Bevrijding en repressie.

“Heden morgen hebben onze tegenstrevers in het Westen hun bloedige offerande waarvoor zij zich zoolang geschuwd hebben, op bevel van Moscou, aangevangen. De zoo dikwijls aangekondigde aanval van de helpers van het bolsjewisme is begonnen. Wij zullen hen een warme ontvangst voorbereiden”, zo omschreef “Het Strand” de geallieerde inval in Normandië op 6 juni ’44 (1).

In de daaropvolgende weken werd de bevolking in de gecensureerde kranten geïnformeerd over de ‘schitterende wijze’ waarop de Duitsers de invasie opvingen. Niettegenstaande deze berichten bereikte een voorhoede van de Canadese divisie ‘Manitoba Dragoons’ op 8 september ’44 Oostende. Dit betekende meteen de bevrijding van de stad. Onmiddellijk verschenen de vooroorlogse en nieuwe kranten ten tonele.

Eén van de eerste weekbladen was “Voor Allen”, dat vanaf 8 augustus ’44 de situatie becommentarieerde. De redactie bestond grotendeels uit uitgevers of medewerkers van clandestiene geschriften, waarin de nazi’s en “hun zwarte knechten” bekampt werden. “Voor Allen” is het blad van alle verdedigers der Democratie, van de helpers der zwakken en van al dezen die werkdadig voor onze onafhankelijkheid, vrijheid en rechte hebben geleden en gestreden” (2).

De krant roemde de geallieerde troepen en trok van leer tegen de collaborateurs: “de moedige democratische bevrijdingslegers hebben ons land en de wereld verlost van het Duitse Nazi-juk en de verachtelijke landverraders en collaborateurs” (3).

Meteen barstte in de pers een hevige strijd los tussen vermeende collaborateurs en vroegere leden van het verzet.

De krant die zich ontpopte tot de hardste ‘zuiveraar’ was zonder twijfel “Het Kustblad”. Deze krant was een initiatief van Robert Lanoye en Maurice Verbeke en beweerde “(...) gesticht en bewerkt te zijn door dagbladschrijvers die op geen enkel oogenblik tijdens den oorlog een letter op het papier hebben gezet” (4). De krant begon met een oplage van 900 exemplaren van het eerste nummer, drie weken later bekoorde de krant reeds 3000 personen.

Ondertussen was ook “De Zeewacht” op 16 september ’44 terug verschenen. In het hoofdartikel “Hergeboorte!” schetste de redactie de oorlogsgeschiedenis van het blad: “(...) Na 28 mei 1940, als wanneer de vijand reeds in onze muren was, en ingaande op de woorden van Onze Vorst, dat allen hun bedrijvigheid moesten voortzetten, herverscheen ons blad op 29 juni. (...) Op 10 oogst ontvingen wij een kaal briefje van de Kommandantuur waarop te lezen stond dat ons blad aan ‘geen noodzakelijkheid beantwoordde en dat het onmiddellijk moest geschorst’. Wij hadden geen gelegenheid om onze lezers vaarwel te zeggen en “De Zeewacht” begon een tweede maal een vierjaarlijksche slaapperiode” (5).

De krant repte met geen woord over het akkoord met de Rexist Pirsch en dit wekte de woede op van de andere bladen die de praktijken van de oorlogskrant “Panne-Strand” breed uitsmeerden in hun artikels.

Voor *"Het Kustblad"* bestond er geen twijfel: *"Voor ons, zooals voor geheel Oostende, was 'Het Strand' niets anders dan een vermomming van 'De Zeewacht'"* (6). Volgens *"Het Kustblad"* werd de familie Elleboudt in 1943 plots Engelsgezind. Bovendien had de oorlogskrant *"Panne-Strand"* nood aan een *"zekerheidsdeken"*, iemand die de verantwoordelijkheid op zich wilde nemen voor de uitgave van een gecensureerde krant. Deze figuur was volgens *"Het Kustblad"* Eduard Lauwers, die in 1941 uit het V.N.V. was getreden. *"Het Kustblad"* was dan ook ontgoocheld dat *"De Zeewacht"* de publicatie kon verder zetten, *"terwijl men een betaalde vermomming in de kerker opgesloten houdt"* (7) *"De Zeewacht"* probeerde zich te verdedigen, wees erop dat Edouard Pirsch de gehele verantwoordelijkheid droeg voor de inhoud van de oorlogskrant en dat Robert Lanoye, medewerker van *"Het Kustblad"*, een afgedankte bediende was van het katholieke familieblad, en die probeerde wraak te nemen voor zijn ontslag (8).

De socialistische krant van Jules Peurquaet, *"Voor Allen"*, wilde *"De Zeewacht"* niet aanvallen omdat *"(...) dit blad is verschenen in de eerste maanden dat de Duitschers hier waren en heel zeker de Rex-voelhorens werden uitgestoken. Ook niet omdat 'Panne-Strand', 'Het Strand' en 'De Zeewacht' kinderen van een en denzelfden vader zijn"* (9). *"Voor Allen"* reageerde daarentegen wel tegen *"Het Kustblad"* en *"Het Visscherijblad"*.

"Het Kustblad" werd verweten in handen te zijn van personen die de Rex-mentaliteit van Prosper Vandenberghe hadden overgeërfd. Ook *"het schrijvelaartje"* M. Verbeke, mede-oprichter van *"Het Kustblad"*, kreeg het zwaar te verduren: *"(...) Na de bevrijding begon hij als de grootste zuiveraar om nu als grootsten verdediger van incivieken, economische collaborateurs en woekeraars te eindigen"*.

Tegen *"Het Visscherijblad"* werd zo mogelijk nog harder opgetreden. Vanaf maart tot juli '46 ging Peurquaet wekelijks de strijd aan met P. Vandenberghe, uitgever van *"Het Visscherijblad"*: *"Het blad van Pros Vandenberghe steunde de politiek van Hitler met zulke brutale overtuiging, zooals alleen een echte nazi dit kon doen"*.

"Voor Allen" noemde Vandenberghe een *"vuile en viezige lafaard, collaborateur en Duitse profiteur"* en beweerde zelfs dat hij te Antwerpen lid was geweest van de Algemene SS van Vlaanderen.

De kranten die tijdens de oorlog onder de censuur verschenen, kregen een definitief publicatieverbod opgelegd. De journalisten die aan deze kranten hadden meegewerkt, werden vaak streng gestraft (10). Ook Oostendse kranten en journalisten vielen ten prooi aan de repressie. Edouard Pirsch, journalist en uitgever van *"Panne-Strand"*, werd opgesloten in de gevangenis van Brugge, terwijl medewerker Eduard Lauwers te St.-Kruis geïnterneerd werd; hij zou daar 15 maanden onderdak vinden. Tegen Prosper Vandenberghe werd eveneens een onderzoek ingesteld. Als uitgever van *"Het Visscherijblad"* werd hij ervan beschuldigd in het begin van de bezetting verschillende Duitsvriendelijke artikels te hebben geschreven. Hij zou ook leden van de Witte Brigade verklikt hebben en de hulp ingeroepen hebben van SS'er R. Lagrou in een poging zijn vakblad voor een schorsing te behoeden. In verzetskringen was Pros Vandenberghe eveneens gekend als lid van de inlichtingendienst LUC/MARC en van het Onafhankelijkheidsfront. Vandenberghe werd tenslotte door de krijgsauditeur buiten vervolging gesteld (11).

Bij vonnis van 24 april 1947 werden dhrn. Elleboudt Robert, Lauwers Eduardus en Pirsch Edouard in het 'proces Panne-Strand' veroordeeld. Dhrn. Elleboudt Robert en Lauwers Eduardus werden bij arrest van 10 december 1947 van het Krijgshof te Gent vrijgesproken. De veroordeling van 24 april 1947 van dhr. Pirsch Eduard werd bij arrest van 9 februari 1948 van het Krijgshof te Gent gedeeltelijk bevestigd, maar hij werd vrijgesproken. Voor dit Krijgshof te Gent werd hij voor een andere tenlastelegging, waarvoor hij eerder werd vrijgesproken, veroordeeld. Voor deze

veroordeling werd hij bij arrest van 17 april 1957 van het Hof van Beroep te Brussel in eer hersteld (12).

In 1951 kwam "De Zeewacht" een laatste maal terug op haar rol tijdens de oorlogsjaren: "(...) Bekrompen geesten kunnen natuurlijk niet verstaan dat, daar waar een blad toch moest verschijnen, er een zeker risico bestond om – ondanks het gebrul en de bedreigingen van 'Dikke Jef', de De Vlag en de V.N.V'ers – gezegd blad vier jaar lang eigenhandig te kerven en te censureren en tot een minimum te herleiden". De krant wilde haar rol tijdens de jongste oorlog idealiseren en wees erop dat de uitgave van een krant gevaarlijker en efficiënter was dan "de heel bescheiden weerstand van zovelen" (13).

2e JAAR - Nr 49
vrijdag 4 december 1960
Zondag 4 december '60

VOOR ALLEN

Het socialisme alleen kan de wereld bevrijden van nood en vrees
Weekblad van de BSP
Voor abonnementsprijs zie gev. bla.
P.O. 887.88 Het Loo
Redactie en Administratie
66, St.-Pietersnieuwstraat
GENT - Tel. 22.57.80

Eyskens' ongelukswet stelt de klok achteruit!

Op 27 mei 1957 kon men in een manifest van de C.V.P. lezen, dat deze plichtig de verbintenis aanging o.m. van de koopkracht der bevolking te verhogen en de belastingen te verminderen.

Op 31 augustus 1960 kondigde Eyskens, eerste-minister bij de gratie van de C.V.P., een politiek aan van soberheid en verhoging der belastingen. De « eenheidswet » van de heer Eyskens zou het land redden met:

10 miljard besparingen op de rug van de kleine man!

10 miljard nieuwe belastingen waarvan meer dan de helft op de rug van degenen die aan de bron worden afgehouden!

Maar het verzet in het land is losgebroken. De strijdkreet galmt:

EYSKENS MOET BUITEN! NAAR NIEUWE VERKIEZINGEN!

Sta op, legen d „Eenheidswet“

De heer Eyskens, eerste-minister van de C van het land «redde» van het avontuur extra-parlementaire regering die in de coul van het Koninklijk Hof en van de groot-lin zou klaargemaakt zijn! Maar de ploeg Ey doet veel erger dan een dergelijke anti-parlementaire ring ooit zou durven of mogen ondernemen. De reactie C.V.P'ers en dito liberalen kiezen precies de huidige kri financiële periode uit, die zij overigens zelf hebben wekt, om alle arbeidende, categorieën pensioengerechtig en werklozen de wet van de sterktes, d.w.z. van het : genind uithullend kapitalisme, op te leggen. Vele va ontworpen, gericht tegen de werklozen en tegen de hu en toekomstige gepensioneerden lagen al klaar van de oorlog!

DE REACTIE LAG STEEDS OP DE LOER

Na de eerste wereldoorlog heeft de reactie hier a zeven jaar gewacht om, in 1926, de aanval tegen d marcherende democratie, welke aangevoerd was doo socialisme, te doen losbarsten en een periode van re in te luiden. Na enkele maanden verloor toen de « socialistische-christen-democratische » coalitieregering slag tegen de katholieke en liberale reactie. Die les niet vergeen worden.

Nu zien wij dezelfde reactionaire verbondenhe de slag van de verklaringen niet afwachten, om op n nieuwe geweldige aanval op de sociale verovering te zetten. Ze hebben tot nu, vijftien jaar na de i wereldoorlog, gewacht om hun slag te slaan.

ALLEEN SOCIALISTEN IN DE TEGENAANVAL

Wij vragen in de verlopen week, dat op parlem plan in de verschillende comités, waar de zeven h stukken van de eenheidswet voorkomen, dat de socia VOLSLAGEN ALLEEN STAAN OM DE LOONTREK DEN, DE GEFENSIONEERDEN EN ALLE ANDEREN DOOR DIE REACTIONAIRE „EENHEIDSWET“ WO GETROFFEN, TE VERDEELEN.

Wij willen wel geloven dat er in de rijen der chr syndikaten beroering is, en ook dat de leiding ervan g is tegen heel wat maatregelen welke de kleinen v treffen. Maar hun vertegenwoordigers, de volksa gewoondigere welke door de christen arbeiders v verkozen, volgen niettemin stilzwijgend en gedwee d gerling en haar eenheidswet. Ze steunen die met onvoorwaardelijke goedkeuring. Zo gaat het in al merkommissies. Zal deze laatste week verandering gen? Er zijn nog geen christen democratische am mementen op dit wetsontwerp neergelegd. Ook een pa beralen, die meer gekant zijn tegen rekers nieuwe lastingen, hebben in Kommissies geen enkele fru strijd aangegaan. Zij zullen hoogstwaarschijnlijk e amendementen voor de vorm en alleen om te be siefs gedaan te hebben, in de openbare zitting brengen. Die zullen ze dan, na wat gepraat voor de g laten opzij zetten of zelfs terugtrekken.

Zou de toestand in de Kamercommissies is, i laatste dagen van november, meet op parlementair pl de Kamer op geen nadring van de regering en o geen ernstig verzet vanwege christen-democraten kend worden.

De socialistische voeren een sterke tactische strijd wanhopen niet de ogen te openen van de christen t herale arbeiders, bedienden en gepensioneerden. De ring is er niet in gelukt in looppas haar wet door de mercommissies te jagen. Haar voorstellen worden er vele socialistische kamerleden ten gronde ontleed e streken.

DE STRIJD KOMT OP HET FORUM

Het openbaar debat in de Kamer zal er dan ool worden van het grootste belang voor de toekomst van volk.

Intussen moet in het land zelf het verzet loob tegen een regering die tegenover de loontrekkende werklozen en tegen de gepensioneerden - ook tegen dezen waarmee zij sociale akkoorden en contracten sloot, die neergeschreven zijn in statuten - schaamt contractbreuk pleegt.

Tegenover contractverbrekers van de regering onverzettelijk en met alle middelen waarover de geoe seerde arbeiders met de andere getroffen volksmassa schikken, opgetreden worden. Zo'n regering die ze netten vertrapt heeft geen enkel wetsargument.

De uitgave van het socialistische "Voor Allen" van 4 december 1960.

4.2. Nieuwe initiatieven.

De bladen "*Le Carillon*", "*L'Echo d'Ostende et du Littoral*" en "*La Flandre Littorale*" vertegenwoordigden de Franstalige gemeenschap in Oostende.

"*Le Carillon*" was reeds in december '44 terug verschenen onder de leiding van de nieuwe eigenaar Fernand Vollemaere. De vroegere uitgever, Nestor Van Hoorne, was op 20 juli '41 aangehouden wegens de verspreiding van anti-Duitse propaganda. Maar ook Vollemaere kende moeilijkheden; hij werd van economische collaboratie beschuldigd en werd op 2 september '46 vervallen verklaard van zijn ambt als gemeenteraadslid.

De Liberaal Polydore Verscheure startte op 5 oktober '46 als de nieuwe uitgever van "*L'Echo d'Ostende et du Littoral*". Verscheure beweerde aangesteld te zijn door de vroegere hoofdredacteur-directeur H. Raick en dit werd door de andere bladen in vraag gesteld. Het blad werd door Verscheure vooral gebruikt voor de verspreiding van propaganda om zijn eenmanspartij bij de gemeenteraadsverkiezingen van '46 te promoten. Op 31 mei 1947 verscheen echter het laatste nummer van de krant.

Robert Lanoye, uitgever van "*Het Kustblad*", begon in oktober '44 ook nog met de uitgave van "*La Flandre Littorale*", dat al snel tot "*La Flandre*" werd omgedoopt. Het voerde overtuigend campagne ten voordele van het gebruik van de Franse taal. Aan het eind van de jaren '40 werd het blad verdergezet onder de naam "*Le Courrier du Littoral*" en was een "*hebdomadaire pour la défense des intérêts de la Côte Belge*".

De Vlaamse tegenhanger van "*Le Carillon*" verscheen op 9 december '44 onder de naam "*Het handelsblad der Kust*". De uitgever ervan was Fernand Vollemaere, maar reeds in december '46 zou hij opgevolgd worden door A. Lambein. Vanaf 1947 kreeg het blad met moeilijkheden te kampen. Een conflict met de vakbonden leidde in augustus '47 tot het voortijdig einde van de krant. Het werd opgenomen in "*Het Kustblad*".

De Communistische Partij had tijdens en vlak na de oorlog heel wat aanzien verworven door haar optreden in het verzet. Er werd dan ook snel overgegaan tot de oprichting van een weekblad voor het gewest Oostende-Brugge. Aanvankelijk heette het weekblad "*De Roode Kustwachter*", maar in '45 werd het opgevolgd door "*De Volksstem*".

In '46 startte Henri Degrave met "*De Kustbode*", een uitgesproken liberaal partijblad. Vanaf januari '47 schreef liberaal minister Adolf Van Glabbeke elke week een hoofdartikel. "*De Kustbode*" ging vooral heftig te keer tegen de CVP en het klerikalisme (14).

Opmerkelijk is ook het verschijnen van een aantal huis-aan-huisbladen vlak na de oorlog. Met deze term wijzen we op regelmatig, meestal eenmaal per week, op een vaste dag verschijnende kranten die in een geografisch beperkt gebied gratis huis-aan-huis worden bezorgd (15). Het "*Algemeen Advertentieblad*" was één van de eerste gratis verspreide bladen in de regio Oostende. Het bevatte – onder de naam "*La Sirène*" – een Franstalig deel. Het verdween eind '47. Twee jaar later verscheen "*De Beiaard van het kopersbelang*", een initiatief van de drukkerij van "*Le Carillon*". Opvallend aan dit huis-aan-huisblad was het gebruik van het rose papier. Eveneens vermeldenswaard is de uitgave van het advertentieblad "*De Torre*" door Gerard Cosaert en "*De Handelscourant*" door de N.V. Soficom. Deze initiatieven konden de Oostendenaar echter niet bekoren en er werd een tijdje afgestapt van dit concept. In '55 kwam Pros Vandenberghé op de proppen met "*Van De Week*". Dit was meteen het eerste huis-aan-huisblad dat wel succes kende aan de kust (16).

Tenslotte verschenen nog twee vak- en informatiebladen over de zeevaart en de visserij. Eind 1945 verscheen "*Zeevisscherij*", onder redactie en beheer van Raymond Huilmand. Er was een bijlage

voor kinderen voorzien onder de benaming "*Het Zwabbertje*". Het blad kreeg af te rekenen met concurrentie van "*Het Nieuw Visscherijblad*". Het doel van "*Het Nieuw Visscherijblad*" was "*uitsluitend een vakblad te zijn, welke buiten en boven alle politieke aangelegenheden, alleen de algemeene vakbelangen van vischerij, vischhandel en de wetenschappen ermede verwant, zal behartigen*" (17).

Aanvankelijk stond het blad op naam van Henri Degrave en L. Godemont. Vanaf januari '47 werd S. Bollinne, echtgenote van Pros Vandenberghe, als uitgever vermeld. Het was dus meteen een zet van de omstreden Vandenberghe om opnieuw een plaats in de perswereld in te nemen.

4.3. Strijd om de Oostendse lezer.

Na de Tweede Wereldoorlog verdeelde de Koningskwestie de Belgische bevolking in twee kampen: de pro- en anti-leopoldisten. Deze tegenstelling weerspiegelde zich nog duidelijker in de geschreven pers. De kranten baseerden zich in hun stellingname op de standpunten van de partijen waar ze ideologisch bij aanleunden. Enerzijds was er de pro-leopoldistische katholieke pers, waartoe ook "*De Zeewacht*" behoorde. Deze groep kranten rechtvaardigde haar standpunt door het uitvoerig citeren van actoren uit de katholieke zuil die zich verzetten tegen de abdicatie van de vorst. Anderzijds was er de anti-leopoldistische pers die de socialistische oppositie vertegenwoordigde (18).

De socialistische pers, die vooral tijdens het interbellum een gouden periode kende, werd vanaf de jaren '60 geconfronteerd met dalende oplagecijfers. De socialistische kranten werden verweten te partijgebonden te zijn, ze hadden ook te weinig oog voor regionale informatie en boden te weinig ruimte voor de adverteerders (19).

Vanaf '48 volgden Robert en Charles Elleboudt hun overleden vader Alphonse op als uitgevers van "*De Zeewacht*". Robert en Charles slaagden er niet in hun vader in de gemeenteraad op te volgen en waren verplicht het politieke gebeuren vanop de tweede rij te volgen.

Pros Vandenberghe, ook de 'zwarte paus van de kaai' genoemd, probeerde de monopoliepositie van "*De Zeewacht*" inzake de informatieweekbladpers te doorbreken met de oprichting van zijn "*Het Nieuwsblad van de Kust*". Maar ook de Huis-aan-huisbladen lieten zich gelden als graag geziene gasten in de lokale perswereld.

4.3.1. "*Het Nieuwsblad van de Kust*".

In '54 richtte Pros Vandenberghe "*Het Nieuwsblad van de kust*" op. Waar "*De Zeewacht*" zich opwierp als de stem van heel Oostende, staat "*Het Nieuwsblad van de Kust*" eerder bekend als spreekbuis van de liberale middenstand.

Op politiek vlak was "*Het Nieuwsblad van de Kust*" echter in de eerste plaats de persoonlijke spreekbuis van Vandenberghe. Pros had een eigen visie op de politieke situatie en had zijn eigen politieke vrienden. Over CVP-volksvertegenwoordiger Dries Claeys en B.S.P.-schepen-senator Miroir verscheen nooit een kwaad woord. Claeys werd door de krant bestempeld als "*een volksvertegenwoordiger die de levensbelangen van de zeevisserij begrijpt*". Pros mengde zich als liberaalgezinde ook in de problemen die de liberale partij kende en koos daarbij vaak de kant van de afgescheurde lijsten. In 1958 stelde Pros zich overigens kandidaat op een dergelijke scheurlijst, nl. de V.O.B.

Ook bouwpromotor en kursaalconcessionaris J.-C. Van Biervliet was een graag geziene gast in het blad. Van Biervliet liet regelmatig advertenties in de krant uitgeven en bovendien leverde Pros heel wat drukwerk voor het casino. Burgemeester Piers kon daarentegen zelden op genade rekenen.

Vaak uitte Pros in zijn blad persoonlijke verdachtmakingen en dit leidde tot een groot aantal processen wegens laster en eerroof. Vooral de syndicaten konden op weinig sympathie rekenen. In het visserijmilieu werd beweerd dat Pros zijn krant op kosten van de Rederscentrale zou bekostigd hebben.

Op levensbeschouwelijk vlak deed de krant zich eerder vrijzinnig voor. Op sociaal vlak stelde Pros zich altijd reactionair op. Volgens hem hoorde de vrouw thuis aan de haard en over de werklozen vroeg hij zich af: *“Waarom hun dopgeld niet met een Rolls-Royce naar hun buitenverblijf brengen?”* (20).

De redactie van de krant was vooral het werk van John Hermans, die er zich full-time mee inliet (21). Een aantal medewerkers konden zich echter niet verzoenen met de houding van Pros en stapten over naar andere kranten. Dit was het geval voor o.m. Willy Helmoortel die de stap naar concurrent *“De Zeewacht”* zette en Norbert Haeck, die met een eigen blad begon. De oplage van *“Het Nieuwsblad van de Kust”* bedroeg in het begin van de jaren '70 13 000 exemplaren (22).

4.3.2. *“De Zeewacht”*.

Aan het eind van de jaren '50 en begin van de jaren '60 kende de krant een grote bloei. In 1956 werd overgegaan tot de aankoop van een rotatiepers, die toeliet om 24 bladzijden in dubbele productie te fabriceren (23). In 1958 overleed Robert en het was Jacques Elleboudt die zijn taak als directeur-uitgever verder zette (24). Jacques werd bijgestaan door zijn broer Jean Elleboudt en José (Joe) Nissen, die als financieel, fiscaal en boekhoudkundig expert een leemte in de bedrijfsorganisatie van het bedrijf opvulde (25).

Aan de krant zelf werkten 65 personen mee. Eduard Lauwers was verantwoordelijk voor de stadsactualiteit, het toerisme en de lokale politiek; Ray Huilmand (Jo Deensen) verzorgde de cinema-, kunst- en ontspanningsrubriek, aangevuld met buitenlandse en nationale politiek. Gerard Geuskens had de sportrubriek in handen en Jean-Marie Pylyser was verantwoordelijk voor de editie van de Westkust (26).

De krant had vooral omwille van haar lokale sportberichtgeving een reputatie opgebouwd en profileerde zich in deze periode als *“financieel autonoom, politiek onafhankelijk”* (27) en als spreekbuis van ‘vrije burgers’. Inderdaad, de krant wilde zich ‘onafhankelijk’ opstellen: *“Neutraal is een lelijk woord voor een blad: het betekent ‘zonder eigen standpunt’, dus zonder ruggespraak en fluitend naargelang de wind waait. Zo’n betiteling zouden we een belediging vinden. We zijn echter wel ‘onafhankelijk’ en daar gaan we biezonder prat op”*.

Wat onder ‘onafhankelijk’ verstaan was, werd door de krant duidelijk gedefinieerd: *“dat wil zeggen dat we elke mening respecteren en in niemands dienst staan, dat de waarheid de waarheid blijft eender aan welke kant zij staat en dat wij in elk geval weigeren een ‘spreekbuis’ te zijn”* (28). Gemiddeld telde *“De Zeewacht”* 22 bladzijden, bestaande uit plaatselijk nieuws, sport, reclame, visserij en scheepvaart, praktische aankondigingen (radio, t.v., ...) en binnen- en buitenlandse politiek.

Opvallend is de grote rol van sensatie in het weekblad: moorden, overvallen, ongelukken, enz. kwamen veelvuldig aan bod. Dit alles werd met veel foto's aangevuld. In de krant werd het toerisme gepromoot, maar ook het gebrek aan werk in de eigen streek werd op de voet gevolgd. Bedrijven werden steeds beschreven in termen van publiciteitsreportages. Weinig kritiek werd ook geuit aan het adres van de ‘arm der wet’ (politie, rijkswacht, gerecht, ...).

In het begin van de jaren '60 had "De Zeewacht" een oplage van 18 000 exemplaren. In de tweede helft van de jaren '60 steeg dit getal tot 22 000 exemplaren. Vanaf '73 tot de overname door Roularta bleef dit cijfer stabiel op 32 500 exemplaren (29).

Dat het tussen de familie Elleboudt en Pros Vandenberghe niet altijd koek en ei was, mag ons niet verwonderen. "De Zeewacht" noemde Vandenberghe zelfs een "Oostendse folkloristische figuur" en "een briesende tafelklopper".

WEEKBLAD

VIER BLADZIJDEN

40 CENTIEMEN

48e JAARGANG

De Zeewacht

WEEKBLAD VOOR OOSTENDE EN OMLIGGENDE

BESTUURDER : Alph. ELLEBOUDT

BUREAU, REDACTIE EN AANKONDIGINGEN : 40, VANBEGHE 13

Aan onze lezers

Voor de tweede maal sinds ons bestaan, moest de verschijning van "DE ZEEWACHT" ophouden, wegens de gebeurtenissen die onze medeburgers en tevens onze stad zoo erg hebben geteisterd.

Het grootste getal van onze lezers zijn in Oostende gebleven en hebben de snoodde oorlogsgebeurtenissen meegemaakt. Zij hebben geleden aan ilichalen en goed. Veel van hen zagen hun huis vernield, verbrand of erg beschadigd. Er zijn er gestorven, bedolven onder de puinen van hun goet of gedood door de bommen. De Oostendenaars die hun haardstede niet verlieten hebben verschrikkelijk geleden onder de plaag van den oorlog die in onze stad bijzonder woedde.

Een gedeelte van onze lezers hebben de stad verlaten, in de hoop dat er "gens in Frankrijk of in Engeland" een geruster oord zou te vinden zijn. Helaas zij gingen ook den oorlog te gemoet. Het en weer verdreven langs de eindeloze wegen van Frankrijk, hebben zij geleden aan honger, doed en andere ongeringen, midden om volk dat de fouten betaalde van twintig jaren broodertwies en internationale onbegrip. Aan de Belgen verweert dit ongelukkig volk, de wanhoosheid waartoe het gevallen was. Een zeker getal van onze medeburgers zijn te Oostende teruggekeerd, doch hebben een hoop puinen als tehuis gevonden. Die hebben ook swaar geteisterd geweest, en zijn aan groot genaar ontsnapt.

Oostendenaars hebben in Frankrijk den dood gevonden die zij hier ont-

vochten doch werden verslagen. De tijd en de geschiedenis zullen uittewzen in hoeverre onze boudgenooten het noodige hebben gedaan om ons land van den oorlog te vrijwaren. Van hen waren er meer daden en minder woorden verwacht.

Aan de soldaten, aan de burgerlijke slachtoffers die hun bloed ten punde gaven gaat onze bewondering en ons leedwezen. Laat ons verhoppen dat ons land de ontberingen van hunne verwanten zal lenigen.

Moedig het bloed van onze dierbare afgestorvenen als laatste offer dienaar aan de gruwelijkheid van den oorlog en moedig de oorlog een niksven tijd herscheppen waar ieder volk, in kultuur en recht zal mogen leven zonder haat noch nijd, tegenover elkander, zoowel op nationaal als internationaal gebied.

In onze wereld zal er nog één haat moeten bestaan : HAAT TEGEN OORLOG.

Oorlog werd swaar, heel swaar geteisterd. Binnen vijftig jaren zullen onze kinderen en kleinkinderen nog spreken over de schrikkelijke gebeurtenissen die Oostende in den loop van tien dagen in een hoop puinen veranderde, en met het goed, en het huis van zooveel medeburgers, onze grootste schatlen vernield, die rijkdommen die bewaard blijven in het huis van ons allen, het Stadhuis. De bibliotheek werd insgelijks vernield met al hare schatten aan boeken, perkamenten, papieren en geldstukken van 't verleden.

De eigen dokumentatie en collecties van 't aloude Oostende die in het huis "De Zeewacht" van de Kerkstraat zo-

Om te reizen

Hieronder geven wij enkele tiurabels die iedereen in de gelegenheid zullen stellen verder nitsuws te vernemen over de manier om het gemakkelijkt te reizen. Want, doordat er zooveel bruggen gasprongen zijn, is het treilverkeer tot heden door de overheid niet, kunnen wederom hersteld worden, en de trams en bussen moeten 't al doen.

De beste en tevens de goedkoopste manier om op reis te gaan is de autostop.

OM NAAR GENT TE REIZEN

Men neme de bus tot Brugge, Grote Markt, dan een tram tot op Ste. Krul. Daar gekomen, is het noodzakelijk de weg naar Gent op te gaan en tekenen te doen aan al de voorbijgaande autos of camions-chauffeurs. Negen op tien camions zullen stoppen voor zooverre er plaats is. Gaat de camion niet, naar Gent, stappe met toch erin. Gewonnen is gewonnen, en verder gekomen, herbeginne men 't zelfde systeem.

GENT-ANTWERPEN (heen en terug)

In Gent, een tram nemen naar St. Amandberg welke geleiden is langs de weg Antwerpen en tekenen maken voor auto-stop. Terug van Antw. de ponton nemen aan de Jordaan, en zeggen aan den gendarm of aan den Duitse soldaat die daar op wacht staat, dat men wenscht naar Oostende te gaan. Sprek maar liefs van Gent of Brugge, want er zijn bitter weinig kamions die van Antwerpen naar Oostende komen. Maar de gendarm en de Duitse soldaten zijn vriendelijk en zorgen voor de reizigers. Met een weinig meubelen wordt er een auto gemaakt.

Onze nieuwe burgemeester

Wij kunnen ons niet genoeg verheugen over de benoeming van M. Serruys als burgemeester van Oostende. Wij wisten dat M. Serruys een leider was. De omstandigheden hebben bewezen dat hij de leider was. De toewijding van M. Serruys aan de hieldaastigheid van M. Serruys gedurende den vorigen oorlog, vijf-en-twintig jaren later heeft M. Serruys als pas aangestelde burgemeester, blijken gegeven van de grootste hoedanigheden die mogen en moeten vereisch worden van een burgemeester : zelfopoffering en heldenmoed.

M. Henri Serruys die zijn ambt waarmaken in de benardste omstandigheden die Oostende sedert eenewen kende, te gebieken te zijn, de burgemeester die wij moesten hebben.

Godsende de hevigste bombardementen, was hij overal waar er gevaar was, en zonder zijne kranige tussenkomst en leiding hadden wij nog meer rampen te betreuen gehad. Oost-

tende mag roemen over haar beste meester.

En wat gezegd van Mevrouw Serruys ? Menige gewonde, noewel burger als soldaat, zal aan haar terugdenken als aan een engel-behoederster die stoedig klaar stond om haar elken leuen te offeren voor haar medemenschen.

Wij weten dat onze burgemeester, samen met het nieuw Schepencolleg zal werken voor 't gemeene best. Hij werd verplicht een tehuis te zoeken als stadhuis. Hij heeft ons Jussitiepale gekoom. Wij moeten die keus als een symbool aanzien. Wij zijn ervan overtuigd dat zieding M. Serruys burgemeester zal blijven, en wij verhoppen dat het voor lange jaren zo 't ja. rechtvaardigheid, dynamisme e. initiatief de keuze zal zijn voor hien ondergeschikten. M. Serruys is streng voor de anderen maar ook voor hemzelf. Dat is de waarborg voor de Oostendenaars dat nieuwe tijden mischelen aangebroken zijn.

Onze nieuwe schepenen

Laat ons ook onze nieuwe Schepenen gelukwenschen. Zij werden aangesteld onder het teken van werkdagheid, bekwaamheid en eendracht, met het eenig doel voor 't allenmans welzijn te lieren.

M. Kerviers die op een lisse en vruchdelijke manier behandeld werd door de Fransche autoriteiten, is onze eerste Schepen.

kwaamheid en zelfopoffering in een groote onderneming van stad.

M. Boudolf, advocaat, de Schepenen van Burgerlijken Stand, Betriede Zaken, Sociale Werken, Erredieuten. Handelshaven. Hij zal ook moeten al zijn krachten inspannen om in het moeilijke, de uitgebreide dokumenten, bijzondere te lieren.

De Zeewacht, 29 juni 1940

Er verschenen ondertussen wel drie edities van "De Zeewacht": Oostende-Middenkust, de Gids van de Westhoek en het Landelijk Nieuws. In 1967 verscheen een vierde editie, gericht op de Oostkust. Om alles te verduidelijken deelde de krant deze boodschap mee: "Lezers tussen Raversijde en De Haan vragen de editie van de Middenkust, lezers van Middelkerke tot De Panne vragen de editie van de Westkust, lezers van Wenduine tot Knokke vragen de editie van de Oostkust en lezers uit de landelijke gemeenten tussen Oostende en Torhout vragen de Landelijke editie" (30). De editie van de Oostkust kon de lezer echter niet bekoren en werd in alle stilte afgevoerd.

4.3.3. De Huis-aan-huisbladen.

We wezen er reeds op dat het klimaat na de oorlog voor de uitgave van dergelijke advertentiebladen niet optimaal was. Met de toename van de welvaart, groeide de vraag naar een mogelijkheid om de koopkracht te vergroten. In dit opzicht konden de huis-aan-huisbladen wel een vooraanstaande rol spelen.

Hoewel aanvankelijk bedoeld als advertentiemedium, is het huis-aan-huisblad veelal uitgegroeid boven de status van het gratis verspreide reclamedrukwerk. Huis-aan-huisbladen bevatten een aantal redactionele pagina's en de inhoud ervan is meestal gericht op het kleine lokale en boven-lokale nieuws (31).

Eén van de advertentiebladen waar we niet naast kunnen kijken, is "*Tips*". Norbert Haeck (32), die eerder "*Het Nieuwsblad van de Kust*" had verlaten, stichtte dit advertentieblad op 8 juli 1965. Aanvankelijk nog gedrukt op de persen van 'Unitas', kende het blad gaandeweg steeds meer succes. Dit was vooral te danken aan de agressief-zakelijke aanpak van Haeck.

"*De Zeewacht*" aanzag dit gebeuren met lede ogen en richtte aan het eind van de jaren '70 een eigen advertentieblad op, nl. "*De Boei*". Maar "*na een viertal weken was alle lucht uit die Boei, het ding zonk en stierf in alle stilte een roemloze dood*" (33). Volgens "*De Zeewacht*" was het doel van Haeck om de krant in diskrediet te brengen "*met primaire belachelijke en vaak kinderachtige argumenten*" (34).

Oostende is ook een aantal huis-aan-huisbladen rijk die afkomstig zijn van grote persconcerns. De "*E3 Gazet van Groot-Oostende*" – opgericht in 1970 – is een schakel in de keten van de "*E3-advertentieweekbladen*", een initiatief van de Roeselaarse uitgeverij Roularta. Het kende geen echte doorbraak door de sterke positie van het blad van Haeck.

Meer succes had "*De Streekkrant*", een andere uitgave van Roularta. Het blad, verschenen in '71, had ook af te rekenen met de sterke positie van "*Tips*" maar kon in de loop van de jaren '70 een vaste stek opeisen.

4.4. Moeilijkheden in de lokale weekbladpers.

Na de dood van Charles Elleboudt in december '68 werd "*De Zeewacht*" verder uitgegeven door Jacques en Jean Elleboudt. Ondanks de gouden jaren '60 kwam het blad in moeilijkheden wegens de kapitaalintensieve investeringen die nodig waren om de technologische evolutie van het drukkersbedrijf te kunnen volgen.

Om een stevigere positie te verwerven op de reclamemarkt werd in '71 besloten om samen met "*Het Brugsch Handelsblad*", "*Het Kortrijks Handelsblad*" en "*Het Wekelijks Nieuws*", de groep "*4West*" op te richten. Het doel hiervan was "(...) om voortaan onder één vlag een doeltreffend publiciteitsmedium ter beschikking te stellen van de nationale adverteerders uit het land". De groep trad bijgevolg op als één reclametrager voor geheel West-Vlaanderen (35).

Vanaf 1970 was de papierprijs de hoogte ingedreven en dit had zijn gevolgen voor de prijs van de kranten. "*De Zeewacht*" zag zich genooddaakt de prijzen aan te passen en wees de lezer op de schuldigen: "(...) er is de inflatie, die sneller dan ooit tevoren de loonkosten omhoog joeg. Ook – en vooral – de papierprijs, die, na een lichte stijging in 1973, nu met nieuwjaar '74 zo maar tussen de 20 à 25% zal stijgen. Voeg daar bij de tariefverhogingen van post, telegraaf en telefoon. Ook deze van de benzine, wat maakt dat een aanpassing van de prijs der weekbladen onafwendbaar is" (36).

Ray Huilmand was ondertussen aangesteld als de nieuwe hoofdredacteur en opvolger van Eduard Lauwers. Huilmand maakte meteen zijn doelstelling bekend: "*We willen vooral een zo volledig mogelijk informatieweekblad zijn. Daarom benevens de reportages en gespecialiseerde rubrieken ook meer aandacht voor het randnieuws, dat de doorsnee-informatie aanvult en kleur geeft. We willen ook streven naar meer lezerscomfort: vaste rubrieken op vaste plaatsen die gemakkelijk terug te vinden zijn*" (37). "*De Zeewacht*" was vooral verbolgen over de overheidssteun aan de Belgische dagbladpers. Deze steun heeft zich op twee wijzen gemanifesteerd: enerzijds was er de onrechtstreekse steun, anderzijds de directe overheidssteun.

Bij onrechtstreekse steun krijgt de krant bepaalde voordelen, zoals verminderde posttarieven, verlaagde telefoontarieven, ...

De directe overheidssteun dook voor het eerst op tijdens de tweede regering Eyskens-Cools in '72. Opmerkelijk aan het voorstel was dat enkel 'dagbladeenheden' (bv. de Standaardgroep) erkend werden voor het recht op financiële steun. Bovendien moest een dagbladeenheid aan bepaalde eisen voldoen: 250 dagedities per jaar uitbrengen, een oplage hebben van minstens 7500 exemplaren en minstens vier redactionele pagina's hebben. Al snel rees kritiek op het systeem (38).

Ook "*De Zeewacht*" liet zich niet onbetuigd. De krant kon zich verzoenen met de onrechtstreekse overheidshulp die voor iedereen zou gelden in verhouding tot de belangrijkheid en economische bedrijvigheid (39), maar toen bleek dat de overheid niet zou toegeven nam de krant een hardere positie in.

Ook het feit dat de informatieweekbladpers over het hoofd werd gezien zette heel wat kwaad bloed: "*Opinieweekbladen zijn de informatiebladen die verschijnen in gewesten waar, om economische redenen nooit een dagblad van de grond kon komen. Naar vorm en inhoud zijn ze precies hetzelfde als de dagbladen met als enig verschil dat zij niet dagelijks verschijnen. (...) Het zijn diezelfde sterk gekoncentreerde persbedrijven die thans de zuignappen uitsteken naar de provinciale informatieweekbladen. (...) Aan deze misgroeiing helpt de staat nu mee door steun te geven aan deze Brusselse, Antwerpse en Gentse persbedrijven. Zo wordt de staat medeplichtig aan de moord op de informatieweekbladen die nochtans even uitgesproken opinieformers zijn als de dagbladen*" (40).

Ondertussen waren opnieuw enkele lokale krantjes verschenen die de positie van "*De Zeewacht*" in gevaar brachten. In maart 1974 startte 'De Regionale Pers v.z.w.' met het maandblad "*Tijdingen*". Aanvankelijk was het louter bedoeld als berichtenblad over activiteiten in het 'Ontmoetings- en Welzijnscentrum', later werd meer en meer commentaar op het Oostendse gebeuren ingelast. Vanaf '78 werd overgeschakeld op een weekbladformule.

In augustus '75 verscheen het eerste nummer van "*De Stoeten Ostendenoare*", een maandblad dat was opgericht uit verschillende plaatselijke actiegroepen die nood hadden aan een medium. Een groot aandeel binnen het maandblad was weggelegd voor de werkgroep die ageerde tegen de verlenging van de Oostendse luchthaven. Nog iets over de titel: het woord 'stoet' is afkomstig uit het dialect en heeft een dubbele betekenis, nl. durvend én lastig (41).

Niet alleen "*De Zeewacht*" had het moeilijk. Steeds meer kranten die financiële moeilijkheden kenden, werden opgeslorpt door grote persbedrijven of gingen samenwerken met andere lokale bladen. "*De Zeewacht*" had met "*4 West*" in 1971 de trend gezet.

In 1976 werd het Franstalige "*Le Courrier du Littoral*" samengevoegd met "*Le Courrier de Gand*" en "*Le Courrier de Bruges*". De kranten werden gedrukt in de uitgeverij 'Erel'. Toen de uitgeverij in 1994 met moeilijkheden te kampen had, werd besloten de publicaties te stoppen waardoor "*Le Courrier du Littoral*" verdween (42). In 1977 richtten de Oostendse beroepsjournalisten de "Oostendse Journalistenbond" op. Deze organisatie profileerde zich als een orgaan waarlangs de beroepsjournalisten, die in de stad werkten, dienden gecontacteerd te worden (43).

In '78 meldde "*De Stoeten Ostendenoare*" dat na kontakten met "*De Lastige Bruggeling*", "*De Wakkere Veurnenaar*" en "*De Kortrijkse Zuidwester*" overgegaan werd tot een fusie tussen de vier stadskranten. Het doel was een Westvlaams dagblad uit te geven onder de naam "*De Lastige Stoeten*" (44).

En dan plots, als een donderslag bij heldere hemel, meldde “*De Zeewacht*” in november ‘79: “*De Zeewacht per 1 januari: Nieuwe wind in de zeilen*”. Na contacten met Roularta werd besloten om vanaf 1 januari ‘80 de krant bij deze groep onder te brengen. De oorzaak was ongetwijfeld de financiële problemen, maar de krant drukte het anders uit: “*Met ingang van 1 januari e.k. zou onze krant immers aansluiten bij het persconcern Roularta, uitgeefster van Knack, Trends, Family, de E-3 kranten, de “Weekbode”, e.a. Deze beslissing zou worden genomen omdat rationalisatie en herstructurering enerzijds en het aanleunen bij een machtige groep (met een zakencijfer in 1979 van meer dan een miljard) anderzijds, grotere middelen zou ter beschikking stellen om nieuwe expansieprojecten te verwezenlijken. (...) Vast staat dat de algemene lijn van het blad zou behouden blijven en dat de krant als verkocht weekblad zou worden uitgegeven onder leiding van de h. Jacques Elleboudt, verantwoordelijk uitgever, tevens de kleinzoon van Alfons Elleboudt, die in 1894 De Zeewacht stichtte*” (45).

Een jaar later werd ook “*Het Nieuwsblad van de Kust*” door Roularta overgenomen. Ironisch genoeg werd het blad volledig in “*De Zeewacht*” geïntegreerd. De twee rivalen werden versmolten tot één uitgave. Als redenen voor de verkoop van zijn krant gaf Vandenberghe aan dat hijzelf de pensioensgerechtigde leeftijd had bereikt en geen opvolgers had, maar ook de financiële problemen en dalende publiciteitsinkomsten speelden een rol (46). Andere bronnen beweren dat “*Het Nieuwsblad van de Kust*” werd opgekocht om mogelijke concurrenten voor te zijn (47).

Wat er ook van zij, Vandenberghe behield de drukkerij aan de H. Baelskaai, maar overleed in december 1984. Het was zijn dochter Martine die de drukkerij-uitgeverij “*Nieuwsblad van de Kust*” verder zette, tot het bedrijf op 30 december 1996 failliet werd verklaard (48).

5. Een nieuw tijdperk: Roularta.

Vanaf 1 januari ‘80 ressorteerde “*De Zeewacht*” dus onder de Roularta-groep. De historie van de groep is een echt succesverhaal. Het bedrijf kon zich in een korte tijdspanne een monopoliepositie verwerven in de informatieweekbladers in België.

Willy De Nolf had in 1954 een eigen drukkerij-uitgeverij opgericht onder de naam N.V. De Publigraaf, dat na enkele maanden werd omgevormd in N.V. Roularta. De Nolf was tevens uitgever van “*De Roeselaarse Weekbode*”, dat een echte successtory zou worden. Reeds in 1956 was “*De Roeselaarse Weekbode*” uitgegroeid tot buiten de stadsgrenzen en werd de naam gewijzigd in “*De Weekbode*”.

Onder leiding van De Nolf werden een hele reeks andere krantentitels in “*De Weekbode*” opgeslorpt. In ‘57 werd “*De Mandelpost*” overgenomen, een ‘onafhankelijk en volks’ weekblad met veel aandacht voor sport. In ‘60 volgde “*D’Oude Thouroutenaar*”, een neutraal informatieblad met liberale sympathieën en in 1968 werd “*Burgerwelzijn*” overgenomen. De jaren ‘60 waren voor Roularta gouden jaren. In 1964 trad het bedrijf voor de eerste maal buiten de eigen provinciegrenzen met de oprichting van “*Advertentie Groot-Antwerpen*”. Begin ‘65 volgde een editie voor de streek rond Gent. Luc De Nolf, een jongere broer van Willy, had de leiding van dit blad in handen (49).

Tussen 1965 en 1971 werd overgegaan tot de uitbouw van een groep huis-aan-huisbladen, die de naam “*E3-groep*” opgeplakt kregen. Later volgde de uitgave van “*De Streekkrant*”.

Met de overname van “*Het Ypersch Nieuws*” in ‘71 boekte Roularta een nieuwe overwinning; nog in datzelfde jaar werd “*Knack*” gelanceerd. “*Knack*” werd meteen het boegbeeld van Roularta en slaagde erin alle andere informatieweekbladen in Vlaanderen (“*De Vlaamse Elsevier*”, “*Spectator*”, ...) weg te concurreren (50).

Eind '79 werd tenslotte "*De Zeewacht*" overgenomen. Het blad behield een eigen redactielokaal in Oostende en hoofdredacteur Jo Deensen werd adjunct van de nieuwe hoofdredacteur Emiel Ramoudt. Als laatste in de rij werd "*Het Brugsch Handelsblad*" opgekocht.

Alle regionale weekbladen van Roularta verschijnen vandaag onder de benaming "*De Krant van West-Vlaanderen*". De redactionele lijn van "*De Krant van West-Vlaanderen*" wordt bepaald door drie dimensies: het lokale, het menselijke en het katholieke aspect.

In "*De Krant van West-Vlaanderen*" primeert het lokale nieuws. Vooral het West-Vlaamse aspect is belangrijk. In tegenstelling tot vele dagbladen wordt gezocht naar de menselijke kant van een gebeurtenis, maar er wordt ook aandacht besteed aan het commerciële aspect; een krant moet lezers aantrekken, vandaar ook de aandacht voor sensatie. "*De Krant van West-Vlaanderen*" is katholiek geïnspireerd, maar probeert een objectieve koers te varen en open te staan voor alle meningen (51).

De inkomsten van "*De Zeewacht*" werden aan het eind van de jaren '80 voor meer dan de helft gehaald uit de reclame. Vooral de categorieën interieur (huisraad, meubelen, ...), horeca en vervoer waren populair bij de adverteerders (52). Els De Bens wees erop dat bij een gezonde financiële situatie de inkomsten uit verkoop ongeveer gelijk zijn aan de inkomsten uit de reclame. Wanneer de reclame-inkomsten onder de 30% zakken, komt een krant in moeilijkheden (53).

Ondanks het feit dat "*De Zeewacht*" werd opgenomen binnen "*De Krant van West-Vlaanderen*" bleef de krant aan het eind van de jaren '80 kampen met een negatieve balans. Volgens communicatiewetenschapster Sandy Deseure kan Roularta het zich niet permitteren om verlieslatende kranten van de hand te doen omdat daarmee vooral de adverteerders zouden getroffen worden.

6. Besluit.

De polarisatie tussen de Eerste en de Tweede Wereldoorlog op persvlak te Oostende kan opvallend genoemd worden. Tijdens de 'Grote Oorlog' van 1914-1918 verscheen geen enkele Oostendse krant omdat twee uitgevers immers gevangenisstraffen kregen opgelegd. Tijdens de Tweede Wereldoorlog was die bereidheid om mee te werken er wel. Hoe kan dit verklaard worden?

In eerste instantie was er de nationaalsocialistische ideologie. De nazi's hechtten immers veel belang aan de rol van de media bij de beïnvloeding van de publieke opinie. Kranten speelden een belangrijke rol hierbij. Als tweede aspect was er de persoonlijke motivatie. Drukkers, journalisten en uitgevers die de nazi-ideologie gunstig gezind waren, waren sneller bereid om mee te werken. Een relatie aantonen tussen "*De Zeewacht*" en het tijdens de oorlog uitgegeven en door de Duitsers gecensureerde weekblad "*Panne-Strand*" was zeer moeilijk. De redactie van "*Panne-Strand*" opteerde voor een aanwezigheidspolitiek (54): beter zelf het journalistieke werk hervatten dan de krant aan extremisten over te laten. Ook de gevangenisstraf die Alphonse Elleboudt tijdens de Eerste Wereldoorlog kreeg van de Duitsers kan een rol gespeeld hebben bij de uitgave van een gecensureerde krant.

Na de Tweede Wereldoorlog barstte in Oostende de strijd los tussen 'zwarten' en verzetslieden. Ook in de pers was deze strijd bijzonder bitsig. Vooral "*De Zeewacht*" werd wegens de associatie met "*Panne-Strand*" onder vuur genomen. Het grootste slachtoffer hiervan werd journalist Eduard Lauwers. Lauwers werd wegens zijn aandeel in de oorlogskrant voor 15 maanden opgesloten in het kamp van St.-Kruis, nabij Brugge. Na zijn vrijlating was Lauwers tot 1972 nog als journalist actief bij "*De Zeewacht*". De krant zelf ondervond geen blijvende schade van deze kwestie.

Door het persvacuüm dat na de oorlog ontstond in Oostende waagden de kranten hun kans op de weekbladmarkt. Door de toenemende concurrentie en de oververzadiging van die markt legden verschillende van die kranten opnieuw de boeken neer.

De Tweede Wereldoorlog had er ook voor gezorgd dat de overwegend Franstalige pers te Oostende tot een minimum werd herleid. Na de oorlog kende de verzuiling een hoogtepunt in die zin dat elke politieke strekking een krant aan zich had gebonden. “*De Zeewacht*” was spreekbuis van de C.V.P., “*Voor Allen*” van de B.S.P. en “*De Kustbode*” vertegenwoordigde de liberale partij. De twisten tussen de kranten bereikten een hoogtepunt tijdens de ‘Koningskwestie’ en de ‘Schoolstrijd’. Daarna nam in het algemeen de verbondenheid van de verschillende kranten met de overeenstemmende partijen af, vooral onder invloed van het concentratieverschijnsel.

Tijdens de jaren '50 en het begin van de jaren '60 kende “*De Zeewacht*” een periode van consolidatie en uitbreiding. De krant profileerde zich als woordvoerder voor de gehele Oostendse bevolking. Uit die periode blijft vooral de strijd met “*Het Nieuwsblad van de Kust*” van Prosper Vandenberghe hangen. “*De Zeewacht*” kende haar hoogste oplagecijfers in het begin van de jaren '70. Verwonderlijk is dit niet aangezien de Oostendse regio op dat moment een periode van economische hoogconjunctuur kende.

Vanaf het midden van de jaren '70 werd duidelijk dat zich binnen de Oostendse pers een tendens aftekende van concentratie: steeds meer kranten werden opgekocht door grote ondernemingen. Andere werden uit de markt geduwd omdat ze financieel onleefbaar waren geworden.

VERWIJZINGEN

- (1) Het Strand, 10.06.1944, p. 1, a.
- (2) Voor Allen, 09.12.1945, p. 1, d-e.
- (3) Voor Allen, 08.09.1944, p. 1, a-c.
- (4) Het Kustblad, 24.09.1944, p. 1, c.
- (5) De Zeewacht, 16.09.1944, p. 1, a-b.
- (6) Het Kustblad, 24.09.1944, p. 1, c.
- (7) Het Kustblad, 01.10.1944, p. 2, a-b.
- (8) De Zeewacht, 04.11.1944, p. 1, c-d.
- (9) Voor Allen, 15.10.1944, p. 1, b.
- (10) DE BENS (E.), De pers in België..., p. 56.
- (11) GUNST (P.), Verandering en continuïteit van het politiek personeel. Burgemeesters en schepenen in het arrondissement Oostende van 1938 tot 1947. Met een vergelijkende studie van de repressie en de epuratie in België en de Scandinavische landen. R.U.G., onuitgeg. licentiaatsverh., 1991, pp. 376-377.
- (12) Brief Auditeur-Generaal, 09.02.2001.
- (13) De Zeewacht, 01.06.1951, p. 1, e.
- (14) “Het dossier van het Oostends bedrukt papier deel 7. De korte euforie na de bevrijding”. De Stoeten Ostendenoare, III, december 1977, 4, pp. 14-16.
- (15) VAN DER LINDEN (C.), HOLLANDER (E.), Media in stad en streek. 's Gravenhage, ANDO, 1993, p. 31.
- (16) “Het dossier van het Oostends bedrukt papier deel 8. Alleen de sterksten (sluwsten) blijven over”. De Stoeten Ostendenoare, III, januari 1978, 5, pp. 24-25.
- (17) Het Nieuw Visscherijblad, 01.12.1945, p. 1, c.
- (18) CANINI (G.), “De Belgische dagbladpers, 1945-1950”. In: WITTE (E.), STOUTHUYSEN (P.), e.a. Tussen Restauratie en vernieuwing. Aspecten van de naoorlogse Belgische politiek (1944-1950). Brussel, VUB-Press, 1989, pp. 343-344. In onze volgende hoofdstukken gaan we dieper in op de Koningskwestie omdat we menen dat deze zaak in eerste instantie een politiek gebeuren is geweest. De pers speelde natuurlijk op deze kwestie in.
- (19) DE BENS (E.), “De teloorgang van de socialistische dagbladpers in België”. In: ART (J.), FRANCOIS (L.), Docendo Discimus. Liber Amicorum Romain Van Eenoo. Gent, 1999, p. 385-388.
- (20) Nieuwsblad van de Kust, 12.02.1976.
- (21) ROGIERS (G.), op. cit., p. 52.
- (22) DESEURE (S.), De krant van West-Vlaanderen : een vergelijkende analyse van de verschillende regionale titels. R.U.G., onuitgeg. licentiaatsverh., 1998, p. 52.
- (23) VEREENOOGHE (B.), De Zeewacht door zijn lezers gezien. De Haan, H.I.S.S., 1978, p. 34.
- (24) VAN HAVERBEKE (E.), De geschiedenis van de familie Elleboudt. Roeselare, Roularta, 1996, p. 88.

- (25) VEREENOOOGHE (B.), loc. cit.
- (26) De Zeewacht, 21.12.1962, p. V.
- (27) De Zeewacht, 25.05.1962, p. 27, f.
- (28) De Zeewacht, 03.09.1965, p. 8, a-b.
- (29) DESEURE (S.), loc. cit.
- (30) De Zeewacht, 01.12.1967, p. 1, c-d.
- (31) VAN DER LINDEN (C.), HOLLANDER (E.), op. cit., p. 31.
- (32) Norbert Haeck (°Bredene, 14.09.1940), is de uitgever van het advertentieblad "*Tips*". Daarnaast is hij ook gekend als inrichter van jaarbeurzen en als afgevaardigd beheerder van de NV Oostendse Hallen. Zie: DECAN (R.), Wie is wie in Vlaanderen, 1985-1989. Biografische Encyclopedie. Brussel, BRD, 1989, p. 587.
- (33) Tips, 22.12.1977.
- (34) De Zeewacht, 17.03.1978, p. 4, a-c.
- (35) De Zeewacht, 19.03.1971, p. 1, a-b.
- (36) De Zeewacht, 23.11.1973, p. 1, d-e.
- (37) De Zeewacht, 02.06.1972, p. 3, c-f.
- (38) DE BENS (E.), De pers in België... pp. 241-246.
- (39) De Zeewacht, 03.01.1975, p. 3, a-c.
- (40) De Zeewacht, 28.07.1978, p. 2, e-f.
- (41) ROGIERS (G.), op. cit., p. 63.
- (42) "(Uitgeverij) Erel: verdwijnt de Courier?" Tijdingen, XXI, februari 1994, 8, p. 26.
- (43) De Zeewacht, 14.01.1977, p. 1, a-b.
- (44) De Stoeten Ostendenoare, VII, maart-april 1978, 3, p. 11.
- (45) De Zeewacht, 23.11.1979, p. 1, f-h.
- (46) ROGIERS (G.), op. cit., p. 52.
- (47) BAERT (P.), De Roularta-groep. R.U.G., onuitgeg. licentiaatsverh., 1982, p. 53.
- (48) "Drukkerij Vandenbergh (bekend als 'Drukkerij Nieuwsblad van de Kust' en opgericht in 1938) legt de boeken neer op 30 december 1996". Het Visserijblad, LXIV, 1996, 2, p. 26.
- (49) BAERT (P.), op. cit., pp. 39-47.
- (50) DE BENS (E.), RAEYMAECKERS (K.), op. cit., pp. 14-15.
- (51) DESEURE (S.), op. cit., pp. 46.
- (52) ibid., pp. 62-70.
- (53) DE BENS (E.), De pers in België... p. 131.
- (54) We willen er op wijzen dat ook een andere krant van de huidige Roularta-groep, nl. "*Het Brugsch Handelsblad*", tijdens de Tweede Wereldoorlog bleef verschijnen; de redactie werd echter overgenomen door De Vlag, een radicale collaboratiegroep. Zie: DE BENS (E.), RAEYMAECKERS (K.), op. cit., p. 19.

Op de kaft: een afdruk van een geporseleinde kaart.

A l'Univers à Ostende

Café Restaurant